

THINKING IN NEW BOXES

Een bevlogen groep mensen uit Nijkerk en omgeving denkt na en werkt aan oplossingen voor de thuiszittersproblematiek. Suggesties doen voor een aanpak om deze kinderen vroegtijdig de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben, zodat van uitval geen sprake is. Dat is de inzet. Allemaal hebben ze een persoonlijke drive om te bewerkstelligen dat er geen kind meer thuis komt te zitten. We praten met twee leden van deze bijzondere ‘Denktank Passend Onderwijs’: Mariëlle Broekman en Kees van Baak.

Mariëlle Broekman nam het initiatief om de denktank op te zetten na een lastige zoektocht door onderwijsland, op zoek naar een passende oplossing voor haar zoon. Ze liep tegen systemen, regelgeving, onmacht, onwetendheid, schotten en financiële belangen aan. Ze verdiepte zich in wetten en regels, vroeg hulp en advies van bekenden en organisaties, en vond zo een groep mensen die met haar mee wilde denken en werken aan passende oplossingen voor deze kinderen. “Ik dacht: dit moet en kan echt anders, want kinderen zijn hiervan de dupe. Ik zocht en vond mensen die dat ook vinden, en die mee willen denken over passend onderwijs waarbij het kind centraal staat. Want daar draait het om: wat doe je wel en niet als je denkt vanuit het kind?”

HET KIND VOOR OGEN

Kees van Baak, gepensioneerd onderwijsinspecteur, steunde Broekman bij haar zoektocht en sloot zich graag aan bij de denktank. “Ik voel me zeer betrokken bij dit onderwerp, want ik heb als onderwijsinspecteur veel thuiszittende kinderen gezien. Dat hun aantal de laatste jaren toeneemt, is zeer zorgwekkend, en ik wil graag een bijdrage leveren aan de oplossing van dit probleem.”

En dat geldt ook voor de andere denktank-leden: directeuren van twee vo-samenwerkingsverbanden passend onderwijs, een directeur van een instelling voor speciaal onderwijs, een directeur van een particuliere school voor kinderen met leer- en ontwikkelingsproblemen, twee leerplichtambtenaren, een onderwijsconsulent en nog een ouder. Broekman: “Het zijn allemaal mensen met kennis en ervaring op dit gebied. Het idee is om al die kennis en ervaringen te bundelen, alle schotten van regelgeving even te vergeten en vrij en open antwoorden te zoeken op de vraag: als we het kind voor ogen hebben, wat moet er dan gebeuren?”

MAATWERK

Het kind centraal stellen betekent bijvoorbeeld dat de school al in actie komt, zodra er signalen zijn dat een leerling het moeilijk heeft. “Het is

MARIËLLE BROEKMAN EN KEES VAN BAAK

Lande

Thuis

8 tot en

eigenlijk zo vanzelfsprekend”, zegt Broekman. “Er gaat direct iemand met de leerling zitten om te onderzoeken wat er speelt. Vervolgens onderneem je actie om de last te verlichten, het probleem op te lossen en het kind op de rit te houden. En dat is maatwerk. Het ene kind is ermee geholpen als hij tijdelijk wat minder vakken volgt, een ander heeft een paar keer per week hulp nodig van een orthopedagoog of een coach, de volgende leerling houd je op de rit door hem een deel van de week met zijn handen te laten werken in het vmbo, en voor een ander is het beter om voor het staatsexamen te kiezen, omdat hij het examen dan over twee jaar kan verdelen. Er zijn ontzettend veel mogelijkheden, maar als gevolg van structuren, regelgeving en gewoontes laten scholen die liggen of duurt het veel te lang voordat er iets gebeurt. Leerlingen worden bijvoorbeeld veelvuldig in een time-outruimte geplaatst, maar daar los je hun probleem natuurlijk niet mee op. Om kinderen hoe dan ook op de rit te houden, moeten scholen en leraren out of the box gaan denken.”

Van Baak: “Thinking in new boxes is de prachtige titel van een managementboek. En dat is precies wat hier moet gebeuren. Echt in een nieuwe structuur gaan denken, dwars door de bestaande structuren heen. Dan zijn er heel veel mogelijkheden. Men verschuilt zich nogal eens achter het argument ‘dat het niet mag van de inspectie’, iets dat ik als onderwijsinspecteur heel vaak heb gehoord. Maar er zit veel meer speelruimte in de wet- en regelgeving dan men denkt. Als je met een nieuwe aanpak komt die

goed is voor het kind, dan wil de inspectie graag meedenken en meewerken, zeker als je daarmee voorkomt dat een kind thuis komt te zitten.”

PILOT

Natuurlijk is het zaak dat de denktank meer doet dan denken alleen. Op basis van het uitgangspunt dat de ondersteuning in principe in het reguliere onderwijs vorm moet krijgen, zijn er drie werkgroepen gevormd. De eerste werkgroep heeft zich gebogen over de preventieve fase, waarin de eerste signalen zich aandienen, de tweede groep heeft gekeken naar de fase waarin de leerling vastloopt (de leerling zit bijvoorbeeld vaak in een time-outlokaal), en de derde groep concentreerde zich op de fase waarin uitval dreigt of al (deels) het geval is. “Elke werkgroep heeft signalen van de betreffende fase geïnventariseerd en mogelijkheden in kaart gebracht”, vertelt Broekman. “We komen nadrukkelijk niet met een bepaalde aanpak of een vastomlijnd concept, omdat elke school, elke situatie en elk kind weer anders is. We pleiten juist voor maatwerk.”

Op basis van de uitkomsten van de werkgroepen, gaan de twee deelnemende samenwerkingsverbanden een pilot uitvoeren op scholen die ‘new boxes’ willen creëren om uitval van leerlingen te voorkomen. Van Baak: “We zoeken scholen die maatwerk willen leveren op dit gebied. Veel scholen bieden hun leerlingen mooie verrijkings-, versnellings- en

verbredingsprogramma's aan, maar maatwerk op het gebied van zorg zie je veel minder, mogelijk omdat men denkt dat dat qua resultaten minder sexy is. Maar dat is een groot misverstand: een school die alle leerlingen binnen boord weet te houden, levert een enorme prestatie. Ik zie daarvan mooie voorbeelden in het particulier onderwijs. Dat er geen geldstroom mag zijn van door de overheid bekostigd onderwijs naar particulier onderwijs, is een voorbeeld van regelgeving die het belang van het kind niet dient. Waarom zouden we dat schot niet weghalen, zodat het geld het kind kan volgen?"

GEZOND VERSTAND

De denktank is zich ervan bewust dat dit vooral van scholen wat vraagt. Broekman: "De school moet een visie hebben en moet bereid zijn om voor elk kind, hoe dan ook, een oplossing te zoeken. Daarvoor zal er in veel scholen een cultuurverandering nodig zijn. We hebben zo veel dichtgeregeld in dit land, dat mensen vooral denken in regels en procedures. Maar meestal gaat het vooral om het gezonde verstand."

TIPS

- Zorg ervoor dat je met de goede mensen aan tafel zit. Dat bevordert de kwaliteit van de denktank.
- Werk praktisch en pragmatisch: geen agendacommissie en geen procedures.
- Als het niet loopt zoals je had gehoopt, zoek dan een andere weg, net zoals professionals met kinderen zouden moeten werken.

MEER INFORMATIE

Mariëlle Broekman
mps@kis4.nl

Kees van Baak
c.baak@chello.nl